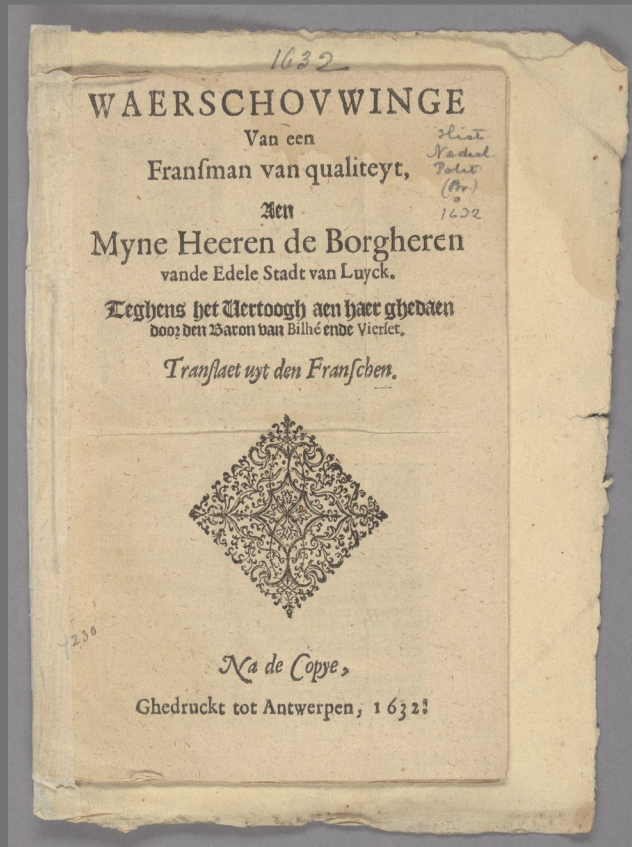

Waerschouwinge van een Fransman van qualiteyt aen ...

Tryck // / I25 B I4 c Br. I632 Waarschuwing

Tillkomstår 1632

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

1632

WAERSCHOVWINGE

Van een
Fransman van qualiteyt,

*hist
Nadaal
Polit
(Or)
1632*

Aen

Myne Heeren de Borgheren
vande Edele Stadt van Luyck.

Teghens het Vertoogh aen haer ghedaen
door den Baron van Billé ende Vierlet.

Translaet uyt den Franschen.

Na de Coppe,

Ghedruckt tot Antwerpen, 1632!

7230

TAAR... WILLOE

... van ...

... de ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

... van ...

De de Coppe

Opdracke tot ...

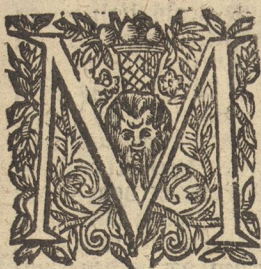
van ober land
... der natu
... beclerhande
... hebben dat
... by nautolij
... ruste/ heeft
... welcke de go
... Calinte zent
... digh de Ch
... de ongheluc
... hande reely
... Idem
... dert/ ende da
... ondergebz

Het is by
... onder de om
... geduerende
... in wesen/ de
... volghit/ de f
... ruptien/ end
... onune zint
... dere nae her
... herfcoeten/
... te hervolghe
... haer Doo
... hoor / me
... om haer to
... dagen/ ende
... wighe op- f
... den sefen b

Maer 't
... doet aentwa
... berlijching
... spoeden die b

1632

Folio 3

Yne Heeren

Ick hebbe altijd hooren seggen/
 ende d'erbarentheyt leert ons / dat
 de nieuwigheiden ofte Inlepinghen
 van Veranderinghe in wel ghepa-
 liceerde Staeten zijn verwecht door
 den boosen Gheest/omme het bloedt
 der onnossele te storten/met het bloet
 der schuldighen/verdestrueren de fon-
 damenten der Souderaeniteyten/
 van ober langhe ghesticht/ende om verre stooten de gheheele
 orde der natuere/doch zijn de verbloekinghen des Hemels so
 veelhande teghen de opvoerighe/ die syne Justitie vertoont
 hebben/dat in alle de Exempelen vande gepasseerde Eeuwen/
 wy nauwelijck vinden dat een verstoorder vande ghemeene
 ruste/ heeft ober-leeft de Troubelen door hem verwecht / het
 welcke de goede doet hopen/dat na dit onwedder Godt ons de
 Calmitte zenden sal/ende dat de onghelucken die teghenwoor-
 digh de Christenheyt quellen/dienen sullen tot Graden van
 de ongheluckighe verstoorders/wy lyden waerlijck een partye
 vande rechdraerdige straffen/die onse zonde op ons hebben ge-
 laden/maer men moet hopen dat den tijt van onse hulpe nae-
 dert/ende dat de ure in de welcke wy de Tyranen sullen sien
 ondergebracht/niet verre en is.

Het is by na dry Jaren dat ons ellendigh Vranckrijc suet
 onder de onspdelijckste verdrukkinghe diese opt heeft geproeft
 geduerende de 1200. Jaren/dat hare Monarchie is gheleest
 in wesen/de Schelmen sijn auctoriteyt / de goede werden ver-
 volghet/de Finantien wptgheput door quade gangen ende cor-
 ruptien/ende de krachten vanden Coning werden gebuycht/
 omme zijn eyghen persoon te belegghen/de middelen van an-
 dere nae hem te trecken / den Erfghenaem van de Croone te
 verstootten/ende de bedroef de Coninginne met alle lasteringhen
 te verholghen/haer niet alleen te beroben van haere Dote/van
 haer Dowarie/ende alle tghene dat haer gerechtelijck toe-
 hoort / men onthoudt haer daer beneffens haer onderhoudt/
 om haer tot bedelerpe te laten verballen / men verhoert haere
 dagen/ende men doet herleben inde nakomelinghen een eu-
 wighe op-spake die ghedempt was in de eerste Eeuwe/door
 den sesten vande Keyseren.

Maer tghene het gheboelen van onse ellenden noch meer
 doet aenwassen/is/dat die gene/van de welcke wy hulpe ende
 berlichtinghe verhoopten/selvs sijn verstroyt/ door de teghen-
 spoeden die wy haer veroorzaken/ende dat den verstoorder van
 de

4
 de algheeme Kercke Godes gheene Souberaïnstepten en
 spaer/ noch particulieren Staet/ ofte sijne arghlistigheden en
 hebben daer in ghepractiseert eenigh aensienlijck p̄t̄ext van
 de ophitsinghe. Door de aenhanghers van sijne machtmatten
 die hy heeft ghecorrumpeert / ende van de welcke hy hem
 dient/ om aen hem te trecken de ghetrouwighejdt van Cer-
 lijcke Luyden. Ick kenne hem mijne Heeren/ inwendich/ ende
 mijn gheluck soude teghenwoordigh eenen Heerlijcken schijn
 hebben met de boose (maer inder daet verbloekt door Gode
 ende de Menschen) by aldien ick my hadde willen laten ghe-
 bruycken tot medestander / om sijne corruption/ de welcke ick
 door Godes ghenade so hope te bejeghenen/ dat het den schul-
 dighen een breeje ende schrick sal verwecken / ende dat daer
 door sulken werden gheopent de ooghen vande Prinzen / die
 tot noch toe sijn mislept / door doersaecke dat zy niet en weten
 'ghene by den eenen tot des anders nadeel werdt int werck
 gheluck dat zijne boos heyt haer heeft beroydet.

Ick weet sijne Ambassaden/ ende sijne Verbintenissen met
 den Turck/ met de Coningen van Feez ende Marocco / ende
 den grooten Mogor. Ick weet sijne handelingshen met den
 Grootvorst van Moscobien/ met de Hoobers van Algier/ met
 de Protestanten van Duytschlandt/ met den Prins van Bran-
 ghen. Ick weet wat hy heeft ghepractiseert / ende noch dage-
 lijcks practiseert in het Cabinet des Conings van Sweden/
 het furieus ende melancholijck boognemen 't welck hy heeft
 omme om verre te stoten den Staet vande Geestelijcke Keur-
 vosten/ ende des Hertoghs van Lotringen/ om weder op te
 rechten het oude Coningrijck van Austrasie. Ick weet sijne
 quade ganghen/ de plaetsen alwaer het ghelt van Branchryck
 wert verquist / ende de namen ende toenamen vande Joden
 die het uyt-deelen. Ick weet de bedriegherpen daer mede
 men verscheyden Catholijcke Prinzen verlept/ die niet in acht
 nemen datmen haer ghesicht verlept op schadutwen/ terwijlen
 men de ware ende vaste beeten aensichout/ die zy tusschen hare
 tanden vast houden. Eyndelijck/ mijne Heeren/ ick weet dat
 verscheyden Francosen heymelijck verstant hebben met
 verscheyden personen van onse Partie/ in D. L. eygen Stadt/
 ende dat de Graue Hendrick vanden Bergh ende Bilhé, beyde
 Verraders van haren Prince ende van't Vaderlandt / beyde
 opperigh/ ende branden vande gemeene ruste/ by u soeckende
 te verbaecken een opzoer/ om haer int selve op te werpen/ ende
 te executeren het boognemen by haer besloten/ tot onderganck
 van de Edle Stadt van Luyck / ende van 't gantsche
 Landt.

Dat

Dat by al
 gisten/ en
 hebben in
 beleyt niet
 berecken de
 selen alre
 drenght zij
 derlaen uo
 discretie van
 door sijne
 soecht te be
 bloet der ou
 Branchryck
 lande/ ende

En bedt

Jaer de qu

dat inden

Maets/ alre

den Coni

sijn Mees

Victorien

tusschen b

ballen/ om

het sonder

D. Galle

oorfate gh

adbaouert

ende voor

regens sijn

den Baro

trecken.

Gheli

rustelijck

rijt af da

het is op

ghetorn

vaste en

ghewep

hare ey

ghy we

van haer

'selve is

tenien

de Deu

ghedac

lept e

1632

Dat by aldijen de Losijcke voorzichtigheit van uwre Ma-
gistraten/ ende van ghequalificeerde personen / die de Cere-
hebben in uwre saken ghebruycht te werden/ ende selfs u wijs
beleyt niet hadde goet ghebonden uyt u Edele Stadt te doen
vertrecken den voornoemden Graue Hendric/ soude ghy mis-
schien alreede sijn verballen tot het quaedt daer mede ghy ge-
dreyghyt zijt/ door de corruptien der gheuer de welcke haer on-
derstaen uwre Vysheden te verraden / om de selve te stellen in
discretie vanden Tyran / die glozieert in zijne Vyeben/ ende
door sijne Schriften de bruchten van sijn boos voor-nemen
soecht te besprengen met de tranen der Weduwen ende het
bloet der onnosfelen / hem beroemende alreede de paelen van
Vranckrijck wel voort- geset te hebben in Italien/ in Durt-
landt/ ende in Lottringen.

En hebt ghy niet gesien mijne Heeren in het beginsel van t
Jaer de quade gangen die in uwre Stadt sijn aenghelept/ ende
dat inden selven tijdt des Cardinaels de Richelieu/ zijnde te
Mars/ alreede hadde doen haelen in der pl den Scepter ende
den Conincelijcken Mantel / omme voor den Coningh
sijn Meester / ende sijne gheaffocierde te bereyden eenen
Victorieusen Intrede in de Stadt Straesburgh / onder-
tussen bedacht sijnde op middelen/ om uwre Stadt te over-
ballen/ om uwre Privilegien te niet te maechen/ ende te leggen
het fundament van sijn inghebeelt Coningrijck. Sijn Dooz.
D. Prince heeft wel ghemerct/ ende is sulcx mischien
oorsake gheweest/ dat hy Bihé verclaerde gheleijck hy selfs het
advouert) voor een seer oproerighen twist-maker van't volck,
ende voor een boosdoender, tot nadeel van Luyden met Eeren,
teghens sijnen dienst, ende u menichmael dede versoeken door
den Baron van Olinghoben/ hem uyt uwre Stadt te doen ver-
trecken.

Ghylieden sijt onder een seer wijs ende bzoorn Prince/ ghe-
rustelijck uwre Privilegien ende Vysheden belevende/ van den
tijt af dat de Spangiaerden uwre ghebuereen sijn ghe worden/
het is openbaer dat zy noyt pets op uwre Stadt hebben voor-
ghenomen/ maer althijt met u onderhouden hebben eene goede
vaste ende onderbrekelijsche Vrientschap / ende hebben niet
gheueghert uwre Patriotten/ om ghebruycht te worden in
hare epghene saken/ ende de selve bereert met groote Officien/
ghy weet het. Ende dat meer is u en is niet onbekent/ dat het
van haer alle niet is erkent/ zyt ghylieden ergens in beledigt/
t selve is gheweest buyten weere/ ende teghens de heplighe In-
tentien vande Serenissime Infante: Zy is een Princeffe die
de Deugt ende de Gerechtigheit lieft/ die u bemint/ ende noyt
ghedacht heeft pets voor te nemen tot nadeel van de Neutra-
liteyt ende goede Ghebuerschap. Herstelt daer teghen in u
ghe-

6
 ghebachten dat de verbintentissen die ghy hebt ghehad met
 onse Francosjen is geweest doodtlich / dat sy u niet trou w en
 zyn gheweest / ende dat int Jaer 1468 den Coninck Lodwys
 de II. u Sontghenoot / na dat hy u opghehijt hadde tot Gor-
 loch teghen Hartoch Carel van Bourgongien / niet alleen
 u verliet tot zyn belieben / maer den selven wilde byhallen tot
 het innemen van uwe stadt / ende tot zyne Victorieuse intrede
 in de selve / met het Bourgoens cruyts op den borst / leert door
 dit exempel dat het periculcus is met Princen te spelen / die
 selfs met ons leven ende welbaeren spelen / die malkanderen
 heden den Gorloch aerdoen / ende moeghen malkanderen om-
 helsen / die alle den eenen des anderens Broeders zyn / ende is
 overal een onvoorsichichheidt / datmen sich niet hare sa-
 ken ofte oneenicheden wil menghen. Doornamentlijck wan-
 neer ghy onderstut zijt van u selven / door auctorit eyt van t
 rijck ende een goet Prince die bequaem is om u te mainti-
 neren / soo dat ghy gheen reden en hebt om de rechten van
 Neutraliteit te violeren / om teghens u naebuere te twisten /
 ende de Princes van t huys van Oostenrijck te vertoornen /
 vande welcke u noyt pers onbillic is bejeghent.

Tghene my grootelijcks heeft doen verbaanderen / is dat
 ick alhier hebbe ghesien in handen van een principael Mide-
 laer vanden Cardinael van Fichelieu / de Remonstrantie ghe-
 daen, door Bilhè aen uwe Edele Borgherije, op de welcke u
 ghevende dit woort van wouys / ~~in gheschiedt hebbe te doen~~
 een werck Gode aenghenaem / ~~in~~ meninghe zijnde in hoer
 een ander veel grooter dienst te doen / aen alle de Princen van
 Christenrijck / eer den Tyran van hare ruste / ende vande ruste
 van Franckrijck / in t werck stelle het ongheluck / welck
 hy bereydt alle den gheenen die syne persuasien ghehoor ghe-
 ben.

2.
 Ick hebbe gelesen in de getrouwe Historien van een geloof-
 waerdich Autheur / dat de borghers en voornaemste personen
 van de stadt van Luyck zyn seer goede Luyden, ende de dwaes-
 heydt van t gemeene volck haer seer mis hagende, dese goede
 opinie diemen van u heeft / heeft my verplicht u te ontdecken
 de archlisticheden die ick weet aengheleyt te zyn vanden Car-
 dinael / om u die te doen verliesen / mits u verliesende door het
 tusschert-spreken van verraders ende oproerige / ende om stuck
 wijs te antwoorden / op eenige poincten van het bertooch van
 Bilhe, hoe wel dat syn conditie ende wercken u genoegh beken-
 zyn / om hem niet te ghelooiben soo veel als zyn kleyn verstant
 ende quade sake die hy aenwangt / het verdient.

Ick kerne Bilhè van ober langhe Jaeren / hem hebbende
 eertijds ghesien int Clooster der Naturins tot Parijs / waer
 upt ghy moocht besluyten / myne Heeren / of syne herffenen
 bequaem

Philippe
 de Com-
 mines lib.
 2.

bequaem zyn
 dinge van zyn
 sy is u
 Curiaen bere
 Daderlandes
 wuefate Dyp
 Bilhè booz stil
 ten van uwe
 piteyn en heb
 Her is (sept
 de stadt ende
 Maertricht,
 deele hebben
 kenaeers. De
 gher mactric
 schentse van
 dat ghy de
 plaetse te bele
 opinie van u
 ghebuer scha
 de Staren van
 ken. Ghy
 haer / waer
 hare Dyphe
 thijliche be
 Communi
 aen / ende
 be tot heden
 dan / alwa
 den / siet dae
 Straten toe
 Maer ha
 Credit des
 zynde, alle
 des Conin
 konde te b
 lingen die
 ghen Con
 Ende dan
 zyn de wo
 rember r
 ghenaem
 In het
 Geest D
 taken / en

1632

7
 bequaem **zyn** tot een goeden traedt / Ondertuffchen de inley-
 ding van zijn Vertooch tendert om u te doen ghelooben / dat
 hy is u **Behynder** / dat de Scelores, Brutus, Horacen ende de
 Curiacen berrefen zijn in zijn verfoon / dat hy is de **Vader des**
Vaderlands / ende ghebozen totte herstellinghe van uwe ver-
 trouwte **Bygheden** / ick gedrage my aen u mijne Heeren of ghy
 Bilhè vooz sulckx acht / de gene / die naer den onderganck trach-
 ten van uwen staet zijn wel te weden / dat ghy geen ander Ca-
 piteyn en hebt.

Het is (sept hy) seecker ende notoir dat al het welvaren van
 de Stadt ende het Landt van Luyck hangt, aen het overgaen van
 Maestricht, dewyle dat de Heeren Staeten de Belegeringhe ten
 deele hebben voorghenomen, op het vertrouwen vande Luyc-
 kenaers. **Dese** wijfen **Vader des Vaderlands** / die u wat la-
 gher maectt (ten hoochsten jalours over uwe Neutraliteyt)
 schensse van den beghinne aen. Ende wil u doen ghelooben /
 dat ghy de **Staeten van Hollandt** hebt gheroepen / om dese
 plaetse te belegheren / maer de luyden niet eeren hebben dese
 opinie van u niet / ende **Godt** bewaere u van soo dangereusen
 ghebuerfchap. Het **Exempel** van de Keyferlycke steden door
 de Staten van Hollandt vermeestert behoort ons wijfer te ma-
 ken. Ghy mijne Heeren ende al uwe **Rahomelingen** vraecht
 haer / waer haer teghenwoordich **Overich** is ghebleven van
 hare **Bygheden** ende **Privilegien** wat Kercken hebben de Ca-
 tholijcke behouden / hoe dieckwils heestunen het volck doen
 herannoyen van **herannoyen** / dat om de hofscheydt van eenen
Commarsyt / ende dan om de fantassien van eenen **Armini-**
aen / ende niet hoe veel soorten van Ketterijen haer out geloo-
 ve tot heden toe is geïnfecteert / blyckt in de Stadt van **Amster-**
dam / alwaer ghy ten minstert 30 verscherpe **Secten** sult bin-
 den / niet daer het ghelucke dat u de gekuerfchap van de **Heeren**
Staten toebrenghen sal.

Maer het sal licht zijn (soo Bilhe seyd) te handelen door het
 Credit des Coninghs van Vranckrijck, dat de Stadt verovert
 zynde, alles werde ghestelt in zijn voorighen staet ende wesen,
 des Conincks credit streckt soo verre niet / ende of hy alsulcx
 konde te weeghe brenghen / waerom soude hy vooz vreed-
 lingen dit gheluck proeueren / **Overmits** hy selfs in zijn ey-
 ghen **Coninckryck** sine ondersaten sulcx niet laet ghenieten /
 Ende dat door de **dierbare** ende **volmaecte** **Vrundschap** (dit
 zijn de woorden van tractaet die hy vernieuwde den 19 Sep-
 tember 1628 / met den **Coninck der Musulmannen** anders
 ghenaint / de **schaduwe** **Godes** op het aensicht des aerdrijck.
 In het 6. **Articul** van sine **Mahometfche** **Byoederschap**.
 Geeft hy onse **francoyse** **Byghent** het **Chyften** gheloof te ver-
 saken / ende haer te laten besnyden so't haer goet dunckt / ick en
 soude

Mercure
 Francoyse
 15 Deel
 Fol. 162.

ghedact met
 tet trouw en
 tinnich Tobwijs
 nde tot Cor-
 / niet alleen
 byballen tot
 icuse intrede
 / leert door
 e spelen / die
 nalkhanderen
 nderen om-
 zyn / ende is
 met hare sa-
 tijnck want
 t ept van t
 u te mainti-
 rechten van
 en te twissen/
 vertoornen/
 deren / is dat
 tpael **Midde-**
 rtrantie ghe-
 op de welcke u
 gawe te doen
 zijnde in hoer
 pinen van
 de vande ruse
 luck / welck
 ghehoor ghe-
 van een geloof-
 aemste perlonen
 ende de dwael-
 ende, dese goede
 hy u te ontdekken
 zijn vanden Car-
 trefende door her
 tige / ende om sulck
 het vertooch van
 u u genoech behent
 zyn teleyn verstaen
 ent.
 en / bemstebende
 is tot Parijs / waer
 / of sine verffenen
 bequaem

8
 soude dit exempel niet verben op halen tot mijn eyghen schan-
 de / by alden het niet openbaer en was / den Heer van Baogij
 die soo langhe jaeren den Hypocrijt heeft ghespeelt / tot Brus-
 sel by de Serenissime Infantie, heeft dese propositie aen die van
 Maastricht niet ghedaen / te herstellen alle dinghen in haeren
 vorigen staet, maer dat den Coninck hem soude stellen als be-
 schermer van hare Wyshet van consciencie / hy behoorde haer
 te verhalen door inductie 'versch' exempel van die van Roer-
 monde/inde welcke de Predicanten alrede de Bisschoppelijcke
 Kercke hebben inghenomen tegens het accoord / ten minsten
 behoorden sy haer wat ingehouden te hebben / geduerende het
 beleggh van Maastricht / ende te beletten de inwydinghe van ee-
 nighe moethwillige met de paerden ghepleecht inde Vrouwen-
 hoers Kercke te Denlo/omme te verstooren de heylighe sacri-
 ficie der Misse/den Diaken ghedwonghen van den Outaer te
 gaen/ende den Priester bespogen die de Misse Celebreerde/icht
 en sie niet mijnen Heere:om u daer van recht upt te spreken/of
 de Bozghen beter zijn te betrouwen als den principalen/ ende
 en kan niet begripen/hoe een ende deselbe persoon/ in een eyde
 de selbetijdt kan beschermen de Ketterijen / in Brantkrjck/
 in Hollandt/Duytschlandt ende Geneven / ende de Catholij-
 che Religie binnen Denlo/Ruermonde / ende Maastricht / soo
 Godt toelaet om sine oordeelen die ons onbekent zijn / dat die
 Catholijcke sieden blyben in de macht van haere Vpanden.

Maer myne Heeren dat dese aengheboden Wyshet van
 Consciencie is een Verdwonelicke Inuentie van den Cardi-
 nael / tot bevozderinghe van de Vpanden der Kercke / ende dat
 de Helle gheen grouwoelen sal voortbrengen / als sine boos heyt
 sal ophouden met listighert om te gaen. Hy heeft tot noch toe
 op den name des Coninghs / onderhouden een Ambassadeur
 by den Coningh van Sweden/die door secreete instructien den
 selven heeft doen trecken in Beyeren/ende geduerich versocht
 dat hy den draet zijns gheluck soude verholgen/sonder te ach-
 ten op het ghekrjyt der Priesteren ende Religieusen / blyvende
 niet te min met hem eens / dat hy in eenige groote sale ende in
 een openbare audientie om den Paus te contenteron een schijn
 soude maken / van weder te hepschen de Steden die den Con-
 ninck van de Catholijcken verobert hadde / het halff Millioen
 dat hy ober vijf maenden aen desen Coninck dede tellen/
 ende het Millioen aen de Staten van Hollant / ghetuygen dat
 zijt doen van dat oogh-merck seer verbyreemt is / ghy sult
 het alles mijne Heeren in korten tijdt weten / hebt een weynich
 patientie / ende ghelooft dat Godt niet verlaten en sal / die ge-
 ne die het niet zijn Kercke houden / teghens de boosdoenders /
 de welcke om haer te verdrucken alle haer macht by een rot-
 ten.

Wat

Wat acht
 haer in u
 als sine me
 spaecht niet
 ghemaelat
 te verlaten
 hoemen ode

De S
 saen gheg
 van die ca
 me Provin
 ghe meen
 dighe / d
 ende dief
 kleer als
 een iusse
 stuch gou
 fessie ma
 selschap
 den by zij
 het Car
 ne Heeren
 van een K
 en C
 aca allen

Wa
 van sinen
 Kesper zij
 ghemeen
 ende soun
 ghe den
 taelt heb
 loof heyt

De
 wachten
 is den C
 gheven
 niet af e
 by de w
 dat die
 nen doe
 Spm
 om u te
 moet aen
 lijcken C

1632

Wat aengaet/ de Canonicken van S. Lambert die Billè verhaert in uwe taken gebruyt te sijn, in plaetse van u te verachten als sijn meeninge is/ so is het tot uwen loff/ ende hem een opspraak niet seer bozderlijck/ tot Godt vanckquerot hebbende ghemaect/ ende soo lichtbaerdich een soo eerlijck gheselschap te verlaten/ met de welcke sijn ongestadigh ghemoet niet heeft konnen over een komen.

De Serenissime Infante heeft u klaer ghenoech te verstaen ghegeven door haere Brieven / den afkeer die sy heeft van't verraeit vanden Graue Hendrick van den Berghe/ om u van die saec te doen af staen / ende het advijs aende ghehoorlamme Provincien, is een vruchtighe ghetuyghenisse van een algemeene verachttinghe van sijn boose actien / een ongheloozighe/ die aen twee Afgodekens offert/ die haer te eten geeft/ ende diese in sijn sack in een doof hen draeght / den eenen gheleert als een man / ende den ander als een vrouwe rustende op een kuffentjen van Incaernaet satijn / haer eerende met een stuck goudes onder haere hoofde/ een man segghe ick, die professie maect van ketterije / hebbende gheseyt in een goet gheselschap op de Weluwe zijnde / dat elck een konde saelich worden by sijn Religie / is hy bequaem dunct u om te manieren het Catholijck Apostolijck Roomsche geloove/ Noch ghy myne Heeren/ noch gheene Princen ter werelt sullen inimmermeer van een Verrader/ ten sy ghy hem al bozen (ghelijck het van een Turckischen Keyser is ghewactiseert) hem lebendich laet billen / om hem van huert te doen veranderen.

Wat aengaet den Hartoch van Beyeren, de Interessen van sijnen huysen sijn gantschelijck ghehecht aen die van den Keyser sijn Schoon-brueder ende sijn Cousijn/ haer saecke is ghemeen / ende haere Wapenen hanghen aen malkanderen/ ende sander de assistenten van den Cardinael / soude oberlanghe den algemeenen vbandt van de Catholijcke Religie betaelt hebben/ de waerde van sijn vermerttheyt ende Goddeloos heyt.

De Coninginne Moeder ende Monsieur, sullen haer wel wachten haer te begheben in de handen eens Verraders / als is den Graue Hendrick van den Berghe / die haer Billè wil gheben / om haer te leveren in de handen van den ghene die niet af en laet haer te verholghen / ghelijck hy doet de ghene by de welcke sy haer toeblycht nemen / ofte die hy voorziet dat die groote verdruchte Princen eenighe hulpe souden konnen doen.

Spntelijck het besluit van't Discours van Billè bestaet om u te persuaderen / darmen de Spaingiaerden den Oorloch moet aenlegghen, omhellen de protexie vanden alder Christelijcken Coninck van Franckrijck, eene vaste vrientschap met

den Prins van Orangien te Contracteren ende den Grave Hendrick van den Bergh weder in roepen. Het eerste punt streckt tot verbeekinghe vande neutraliteyt/ende van een goet ende out ghebuerfchap: het tweede om u te doen stemmen op een riet/ dat den minsten want doet roeren naer zijn belieben: het derde ommeontmetende by u wyt bluffchen de Catholijcke Religie/ ende u te werpen in onnujdelyck ongheluck: ende het vierde omme ee Derrader in u stadt te verheffen ende opvoert meester/ om te doe u ten eynde komen het boos voornemen/ 'twelck hy Bisse en drie andere van onse natie hebben erdicht tot uwen ondergauck/ waerom het belept vertrou is / aen den Ambassadeur die den Cardinael u heeft toeghesouiden / in den naeme des Coninghs/ om u te verdrucken in schijn van een gesimuleerde protecie/ ick bidde Godt ons te verlossen d'een/ende de andere van syne tyranije.

M Y N E H E E R E N

Vwe gheaffectioneerden ende on-
derdanighen Dienaer

A. D. T.

Den 19 Julij,
1632,

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

16. Julij
voornoe
(twelck
de. De
selve ge
eere de
staer en
courles
oproer
quentie
alys fo
deren to
bende v
uyrgege
ren mey
alste blij
malwey,
een mid
tegens de
licke mi
gers, end
medegev
voldoen
vinden
berwon
lick in u
he heef
gegaen
stoutich
Hollan
den aen
naer da
banden
ghy hel
staet to
berfche
sijn boe
kenisse
Cardin

1632

11

Yne Heeren,

Maer het schryven mijnes brues hebbe ick gesien een ghedruct decreet/ by het welcke Mijne Heeren van het Capittel cathedrael, midtsgaders de gedeputeerde van het lant van Luyck in hare vergaderinghe ghehouden den 16. Julij 1632. hebben verworpen het vertoogh van Bilhé voornoemt, met noch een ander geschrift vanden selven auheur (welck noch tot mijne kennisse niet en is gecomen) beginnende. Den Baron van Vierlet verstaet &c. ende verclaren dat de selve geschriften vele valscheden inhouden, strijdich teghens de eere der ghener die haer trouwelick draghen ten dienste vande staet ende Stadt, Midtsgaders verscheyde maximen ende discoursen die schandelijck ende sorghelick zijn, streckende tot oproer ende verwerringen, so wel als tot verderffelicke Consequention voor den staet, selvs tot nadeel vande neutraliteyr, die altyt soo religieuselic is onderhouden, ende by onse voorouderen so noodich is geacht als de behoudenisse vant lant, hebbende verclaert dat tot dien eynde soude werden gemaect ende uytgegeven een manifeste om yder een te doen blycken dat haeren meyninge noyt anders was geweest, ende noch niet en was, als te blijven in termes van een volcomen ende volmaecte neutraliteyt, deselve onverbrekelic te onderhouden met alle Princen ende Staten. Voorts hebben geordonneert, te procederen tegens den Auheur vande selve geschriften, door alle moghelicke middelen, als mede tegens sijne Complicen ende aenhangers, ende tegen allen den genen die het hebben gepubliceert en medegewrocht inde selve, omme daer uyt sodanige straffe ende voldoeninghe te trecken als de Justitie ende sijn rigeur sal bevinden te behooren. Maer de byanden van uwre ruste sijn verwondert geweest / als sy verstaen hebben dat men opentlick in u Stadt door Beuls handen de Manifesten van Bilhé heeft doen verbranden/ ende hoe desen onbesinneden sijnde gegaen uyt het Clooster van S. Paulus / ende hebbende de stouticheyt door de Stadt te gaen wandelen onder eenighe Hollanders/ draghende Orange sluyers / de Justitie de handen aen hem heeft gheslaghen / hem ghevanghen nemende naer dat hy geguetst was als teghensteller / inde Herberghe banden Swarten Xrent daer in hy was getweken. Daer in ghy hebt doen blycken mijne Heeren/ dat het roer van uwer staet wert geregeert van Doorszichtige ende trouwe luyden / is versekerende dat alle pretexten van onseitensissen nergens toe sijn voortgebracht als om te bereyden den wech tot ontfanknisse vanden Heer van S. Criene / Ambassadeur vanden Cardinael/ den welcken den Coninck den toenaem heeft gegeven

Manif. van Bilhé in de handschrift.

geben van Logenstichter, om de schoone waerheden daermede hy gewant is sijne Ambassaden te verrijcken / hy heeft last van u te epffchen eenighe plaetsen tot Ostage / ende u te bebaren met de schadulpe banden Coninck van Sweden / die den Vader Joseph sijn schoon-broeder van het Noorden selfs heeft geroepen om hem in Duytslandt te brengen / aldaer den Haghedoozen te slaen / dewijle hem den Cardinael in Embuscade hout de plope te stutten / ende in sijn netten te doen vallen / so ghy de woorden ghelooft van desen lieben Ambassadeur / (die hy den Coningh van Sweden / aenden Hartogh van Beieren ende de Priesters ende Religieusen goede diensten ghedaen heeft / als ick u hier boven verhaelt hebbe) u ongeluck en sal niet sonder exempel wesen / want alle de Staten vande Gesefteliche Cheurvorsten / sijn gedreacht met gelijcke aboutuer / de Kerck-rooberye daer mede men u verbaect die hy na gheheel Italien scheen te oberballen met de reste der Christenheyt / sal reeckenschap gheben in woepnietijt van hare ongodlichheyt / de Dingheren der Goddelicker waake hebben alreede met sienliche characteren inde post gegriffiet / de Sententie van dien Balsasar die de gewijde vaten heeft gerooft / de Kelcken van Offerhande op sijne hangueten misbruycht / de Nutaren met bloede beblecht / de Ornamenten vande Priesteren gherooft / ende een Croone vande gesteente van sijn wanne afhemaecht / die hy gerooft heeft vande hoofden der maechden ende glorieuse Martelaren / alreede heeft de hant des Alderhoochsindigen den Junce van Polen / een Leger van dertich duysent Morcobiers vernielt / die hy tot sone hulpe verwachtede was. Onse Fransosjen die den Cardinael dwingt naer den bleesch-banch te gaen / tot bystant van desen Barbare, en moghen haer selven geen beter eynde beloven / hy is tegenwoordich binnen Nurenburgh gesloten met den rijcken buyt der Kercken die hy ghespolieert heeft / men moet niet hopen alleen / maer vastelich verrouwen dat God die de gerechticheyt selve is / den vromen sal laten sien / dat hy heeft doen der booser booznemen stupren / dat die gene die wy hebben sien henen gaen / verheben als de Cedzen van Libanon / int wederkeeren soo vernieticht sullen zyn / datter geen gedachtenisse van haer sal oberlijven / ende dat de gantsche masse van onghelucken / die de ruste der Christenheyt verstooren / int eynde sullen vallen opt hooft van die ghene diese hebben verwecht.

Articul 5.

Alme's woel in Regap's klavert.

C H A P T R E

1632

Mijn Heeren.

T'sint dat mijnen Brief was gheschreven, ick hebbe een decreet dat Ghe-
druckt was, door het welck Mijn Heeren van het Cathedrael Capittel
ende de ghedeputeerde vande andere Staeten van het Landt van Luyck,
in hunne vergaedinghe ghehouden den 16 Julij 1632. hebben afgela-
ghen de Remonstrantie vanden boven ghemelden Bilhe met een ander schrift
vanden selven: **B**eginnende Den Baron van Vierfet verstaet &c: **'tghenent**
en is gheromen tot mijne kennisse/ ende heeft ghedecleert de selve schriften
inne te houden veel versierde ende valsche dinghen teghen de cere van de ghene
die sich eerlijck ende ghetrouwelijck laeten gebruycken ten dienste vanden staet,
Stadt ende Lande. Daer bynevens oock veele maximen ende schandaleuse dis-
courssen streckende tot oproer, alteratie ende perturbatur ende consequentien
schadelijck aenden staet ende Lande. Sels tot prejudicie vande Neutraliteyt, die
foo Religieuselijck altijs heeft gheweest in onderhoudinghe, als ghehouden van
onse voor-Ouders soo seer nootsaekelijck tot de conservatie vande Lande, heb-
bende ghedecleert dat tot dien effecte soude ghemaect ende gepubliceert wor-
den een Manifest uyt hunnen naeme om te doen schijnen ende blijcken aen yeder
een dat hunne intentie niet en heeft geweest, noch anders en is, dan te blijven inde
termijnen vande gheheele Neutraliteyt die te maintaineren, te conserveren sonder
te overtreden met alle Princen, Staeten, ende partyen, boven dien hebben ghe-
ordonneert van te procederen, door alle de beste wegen teghen den Autheur van
de voorsayde schriften, sijne Complicen ende adherenten, ende teghen allen die
de selve ghepubliceert ofte daer in ghewerckt hebben om hun te gheven fooda-
nighe straffe als het recht sal toewijfen dat sy verdient hebben. **Maer de Wyanden**
van ulwe rust / hebben wel verwonderdt gheweest / als sy hebben
gheweten dat in ulwe Edele Stadt van Luyck de Manifesten van Bilhe
zijn publijckelicken verbrandt gheworden door Beuls handen / ende hoe
dat desen stouten / zijnde ghegaen uyt het Clooster van Sinte Pauwels /
ende hebbende ghesadt de stouticheyt van te gaen wandelen ober de straeten
vande Stadt / verghefelschapt met eenige Complicen vande Hollanders /
dewelcke hadden Ouzangien Slupers / de Justitie heeft de hant op hem ge-
leyt / ende hem ghezocht inde ghevanghenisse / naer dat hy was ghequetst
als teghenstandt doende inde Herberghe vanden swarten Arent inde welcke
hy sich gheworpen hadde.

Waer in dat ghy doet sien Mijn Heeren dat het Roer van ulwen Staet /
is gheregeert ende Segouberneert door personen begaest met groote wijs-
heyt / voorsichtigheyt ende discretie / u versoekende / dat alle dese pzeterten
van alteratien niet en hebben verhooydert gheweest dan om ghereet te maec-
ken den inhael vanden Heere van S. Estienne / Ambassadeur vanden Car-
dinael / aen wie den Coninck heeft gegeven den naem van Leugen-planter /
om de schoone waerheden daer hy mede ghewent is te verrijcken sijne Am-
bassa-

eenen verrader die so is ingegeten / dat alhoewel ('ghelijck het is ghepactt-
feert by eenen grootmoedigen Keyser vande Turcken) dat ghy hem leven-
dich wilt / hem niet en sult connen gheben een ander verwoe.

Wat aengaet den Hertoghe van Beyeren, de interesten van het Duys zyn
gheheel ende al eens / met die vanden Keyser sijnen schoon Broeder ende Ne-
we. Hunne saetke is ghemeyn / hunne wapenen zyn by eengheboecht / ende
sonder de assistentie vanden Cardinael / al ober langhe / den gemeynen Dy-
sant vande Catholijcke Religie / soude hebben betaelt de schult van sijne ver-
metentheyt ende Goddeloosheden.

Den Coninck Moeder ende sijn Broeder, souden wel bewaert zyn inde han-
den van eenen verrader / als is Graef Hendrick vanden Bergh / die Wilhe
hun wilt gheben / om hun te leveren in handen van dien / die niet op en houdt
van hun te verbolghen / ghelijck hy doet alle de ghene tot dewelcke sy hunne
toelucht hebben ghenomen / ofte vande welcke sy sien dat dese ghebluchte
Princen souden moghen eenighen bystant crÿghen.

Opdelijck het beslypt van het discours van Wilhe / streckt om u te per-
suaderen / datmen sich moet Vyandt verclaren aenden Spaignaert, sijnen toe-
loop nemen tot de bescherminge vanden alder Christelijcksten Koninck. Maec-
ken eene stercke alliantie met den Prince van Orangnien ende Graef Hendrick
vanden Bergh wederom roepen. Het eerste punt is tot affschaffinghe vande
Neutraliteyt vande goede ende oude naebuyzschap; het tweede om u te doen
steunen op een Afet / dat den eersten wint doet beweghen naer sijne discretie /
het derde om uyt te roepen onder ons de Catholijcke Religie / ende u te stel-
len op den kant van eene grooten val; het vierde om auctoriteyt te geven in
uwe Stadt eenen verrader ende opzoerigen / op dat die quade despenen uyt-
rompste hebben die hy / Wilhe; ende dÿp andere van onse natie u hebben ge-
weven tot u rupne / vant welcke het belept was vertrouwt aenden Ambassa-
deur die den Cardinael u heeft ghesonden inden naeme vanden Coninck / om
u te onderwoepen met eenen schijn van eene ghebepnsde bescherminghe. Ick
bidde dat Godt de eene ende de andere verlosse van sijn Tyrannye / ende bent
Mijn Heeren uwen alder ootmoedichsten ende alder geaffectioneerden Dienaer
A. D. T.

Den 19 Julij 1632.

B

Mijn

